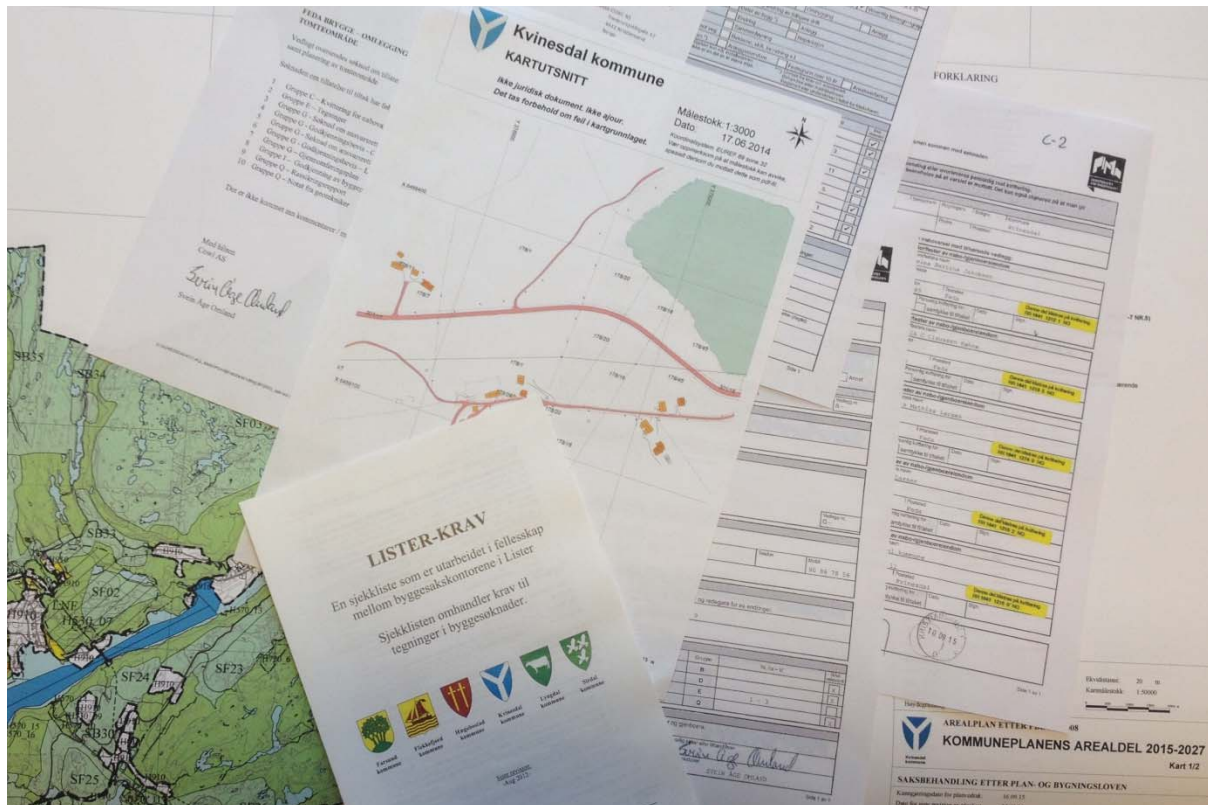

Å forme en bedre framtid

Sluttrapport Kvinesdal Kommunes deltakelse i «K2- UU mot nye høyder»

Innledning

Viser til Kvinesdal kommunes deltakelse i *Fylkes- og kommunerettet arbeid med universell utforming 2014 – 2015* innenfor rammen av statsbudsjettets kap.0847 post 71 *Universell utforming og tilgjengelighet*.

Kvinesdal kommune har til sammen mottatt kr.150 000,- i prosjektstøtte, og fått tilsagn om ytterligere kr.75 000,-. Vi kommer ikke til å be om utbetaling av siste tilsagn.

Prosjektnavn har vært «**Fritak saksbehandlingsgebyr ved oppgradering til tilgjengelighet**» og ble iverksatt umiddelbart etter anmodning om å delta i det kommunerettede arbeidet med UU i august 2014. Vi avslutter prosjektet med denne rapporten.

Vårt opprinnelige prosjekt gikk ut på å kunne gi gebyrfritak for byggesak når tiltakshaver gikk utover lov- og forskriftskrav og la til rette for økt tilgjengelighet. Etter tidlig fase å ha erfart at dette ikke hadde ønsket effekt, ble prosjektet omgjort til opplysningsarbeid.

Resultatmål – gode intensjoner

Kvinesdal kommune har gjennom egne prosjekter ivaretatt de til en hver tid gjeldende forskriftskrav, og spesielt universell utforming når det gjelder brukergrupper med nedsatte funksjonsevner.

Gjennom Plan- og Bygningsloven er også en rekke private tiltak underlagt søknadsplikt og dermed krav til Teknisk Forskrift (TEK). Det som vi merket oss var at private ofte unngikk å oppgradere eksisterende bygningsmasse når det skulle søkes om tillatelse til tiltak for tilbygg og andre mindre arbeider i eksisterende bygningsmasse. Så lenge det ikke var et krav å oppgradere eksisterende arealer som ved en hovedombygging, unngikk tiltakshaver dette. Vi så for oss en prøveordning der det kunne bli en reduksjon eller frafall av byggesaksgebyr dersom søknadspliktige tiltak samtidig oppgraderte tilgjengeligheten i eksisterende arealer i tilstrekkelig grad, selv om det ikke var et forskriftskrav.

Det kunne dreie seg om alt fra oppgradering til universell utforming av publikumsarealer til økt tilgjengelighet ved tiltak i eksisterende boenheter.

Prosjekttilskuddet skulle dekke inn reduserte inntekter fra byggesaksgebyrer som en prøveordning.

Saksbehandlere på byggesak ble orientert om denne muligheten, og prosjektleder skulle varsles om det var potensielle saker der dette kunne være aktuelt.

Ved oppstart ble det erfart at det innad i vår organisasjon var liten kunnskap om temaet, både på enhetsnivå og tverrsektorielt. Vi bestemte derfor å kalle sammen til en samling om temaet. Foredragsholdere ble hentet fra egen organisasjon, men også eksternt. Alt fra stab til planleggere, ergoterapeuter, driftspersonale, enhetsledere innen helse og omsorg, teknisk drift og plan- og miljøenhet deltok. Samlingen ble svært godt mottatt. At vi sammen kunne ta del i erfaringer fra et bredt sammensatt panel, medførte at vi ikke bare fikk høre om utfordringer knyttet til UU, men også muligheter. Med relativt begrenset investering, kan smart design inkludere flere brukere. Vi lærte at det som ble dimensjonert for en rullestolbruker også er godt for barnevogn. God lyssetting ikke bare er godt for personer med nedsatt synsevne, men også vil gi bedre ansiktsgjenkjenning, og igjen føre til at tunghørte kan lese ansikt og gi lettere oppfattelse av språk. Personer med visse typer angst kan ved lyssetting også bedre takle det å bevege seg blant andre personer. Fra foredragsholdere fra helse og omsorg, ble vi satt inn i hverdagen til demente og hvordan Samhandlingsreformen vil gi store utfordringer for oss som skal forvalte, drifte og planlegge for brukergruppen. Også driftssiden har sett fordeler med å kunne ha et godt planleggingsverktøy og for å kunne gjøre riktige investeringer for økt tilgjengelighet. Gjennom registrering av først og fremst publikumsbygninger, kan den bygningsmessige tilstanden også vinkles inn på hvor tilgjengelig bygget er, og dermed hvor en riktig investering bør settes inn.

Samtidig med at KMD hadde samlinger i K2-nettverket, hadde KS opprettet et kommunenettverk om Universell Utforming. Fra Kvinesdal Kommune har to personer deltatt aktivt her, og fått drøftet ulike aspekter ved gjennomføring av UU i kommunene og fylker. Kvinesdal har for øvrig deltatt som eneste kommune fra Agder-fylkene på KMD's K2 og også eneste Agder-kommune på KS' samlinger. Vi har heller ikke hatt representanter fra fylkeskommunen å støtte oss til på noen av samlingene.

Endring av prosjekt, men ikke fokus.

Det viste seg snart at prosjektet vi søkte midler til gjennomføring av, ikke var hensiktsmessig. Ingen søknader som kom inn til kommunen var av en slik art at gebyrfracfall kunne bli aktuelt, og etter dette ble meddelt i statusrapporten fikk vi endre prosjektet til å bruke egen kompetanse til å bygge gode løsninger for individuelle behov utfra bygningsmessig og teknisk side. Prosjektet skulle da tilrettelegge i private hjem, utover hjelpemidler. Ved ombygginger og tilrettelegging vil investeringer være små i forhold til driftskostnader ved sykehjem- og rehabiliteringsplass. Vi søkte om en betydelig utvidelse av prosjektmidlene, men fikk dessverre ikke nok til å kunne en gang starte med et tilbud til kundegruppene. Vi ser utfordringer ved å tilby og å bygge om private hjem med kommunal medvirkning, men ser det som nødvendig for en god gjennomføring av Samhandlingsreformen.

En tverrfaglig gruppe er nedsatt, og vil ha sitt første møte i slutten av oktober 2015. Representanter fra NAV, Åpen Omsorg, Enhet for Levekår, Stab og Plan- og Miljøenheten vil da delta for å se hva vi på hver vår side kan bidra med i forbindelse med hverdagsrehabilitering. Prosjektet heter foreløpig «Boliger for tjenestemottakere». Det dreier seg særlig om brukere med nedsatte funksjonsevner etter å ha blitt rammet av slag, men også postoperativ restituering. Samhandlingsreformen legger føringer for hverdagsrehabilitering, men har i svært liten grad tenkt på de bygningsmessige utfordringene som hverdagsrehabilitering og opptrening i egen bolig og kjente omgivelser vil medføre. Det vil i UU-prosjektsammenheng ikke bli midler til å kunne gjennomføre ett eneste tiltak, men så langt det lar seg gjøre, skal vi kunne tilby en tverrfaglig planlegging for brukeren. Det vil bli brukeren eller brukerens pårørende selv som må ta den økonomiske belastningen og bekoste tilretteleggingen i eget hjem utover vanlig bistand fra hjelpemiddelsentralen. Gevinsten ved å holde noen pasientgrupper lengre hjemme kan bli både økonomisk gunstig for det offentlige, men kan også gi mennesker både mestringsfølelse og økt grad av livsglede.

Som et resultat av interesse for temaet, tar for øvrig prosjektleder Petter Svindland nå delmasterstudiet «Helse og Omsorg i Plan» på Universitetet i Agder. Det er KS som har lagt til rette for å kunne ta dette deltidsstudiet, og prosjektet dekker i den sammenheng bare reisekostnader og undervisningsmateriell. Prosjektoppgaven vil bli rettet mot konsekvenser av Samhandlingsreformen for de bygde omgivelsene. Studiene og prosjektoppgaven avsluttes sommeren 2016.

Effektmål

Prosjektet fikk sin nytteverdi, men ikke ut fra opprinnelige mål. Vi nådde ikke målene om å la private oppgradere sine boliger etter incentiv gjennom fracfall av saksbehandlingsgebyr. Målgruppen i prosjektet var hele tiden de personene som på kortere eller lengre sikt vil bli berørt gjennom følgene av samhandlingsreformen. I den sammenheng har prosjektet fått en overføringsverdi ved at vi nå har dannet en tverrfaglig, og tverrsektoriell gruppe som kan lære, bidra og sammen finne de beste løsningene. Gruppens medlemmer vil fra hver sitt ståsted også iverksette tiltak og kunne bruke ressurser på en fornuftig måte, samtidig som brukeren blir best mulig ivaretatt.

Nye forskriftskrav til utforming av bygg og uteområder fanger rimelig godt opp utforming av nye bygg. Det må likevel ses på som minstekrav, og begrepet «smart design» der gode løsninger formes for flest mulig, blir dessverre ikke alltid gjennomført ved nybygg. For kommunale bygg, bør det bli en aktiv deltakelse innen prosjektering, og om mulig, også egen ansvarsrett i henhold til Saksforskriften til Plan- og Bygningsloven. Det er likevel den eksisterende bygningsmassen som er den største

utfordringen. Bygg oppført til anvendt formål, kan ikke kreves endret til nye forskriftskrav til tilgjengelighet. Ofte er også eventuelle endringer i bygningsmassen heller ikke søknadspliktig, og dermed kommer heller ikke et regelverk knyttet til økt grad av tilgjengelighet til anvendelse (jf. opprinnelig prosjekt). For egne kommunale bygg, har vi selvsagt mulighet til å kunne påvirke ved endringer, men for privateide bygg er det få kanaler for å kreve bedre tilrettelegging.

Samhandlingsreformen vil forenklet sagt legge pasientfunksjoner lengre ned på omsorgstien, og dermed flytte brukergrupper fra sykehus og institusjoner og nedover til kommunale omsorgstilbud. Disse brukerne søkes lagt videre nedover på omsorgstien til å kunne bo og ha opptrening i private hjem. Brukergruppene flyttes da også fra tilrettelagte offentlige bygg til eksisterende private hjem som ikke er bygget «riktig» for å kunne bo lengre med nedsatte funksjonsevner.

Effekt av prosjektet har gitt oss en god bakgrunn for å kunne håndtere bygningsmessige utfordringer knyttet til Universell Utforming i kommunale bygg, men dessverre gitt oss liten påvirkningskraft for private-, og da særlig eksisterende boliger.

Organisering av prosjektet

Opprinnelig prosjektsammensetning var Petter Svindland, prosjektleder bygg fra Plan- og Miljøenheten (PLM) som sammen med byggesaksbehandlerne Johan Helle og Kari Modal Bruli skulle finne egnede søknader som kunne bli fritatt for byggesaksgebyr. Saksbehandlere ble trukket ut av prosjektet etter endringen.

Program og deltakerliste for den omfattende tverrfaglige gruppen som deltok på dagsamlingen om UU, nevnt ovenfor, er vedlagt rapporten.

Gruppen som har fått ansvar for registrering av kommunens bygninger gjennom verktøyet «IK-bygg», har bestått av Petter Svindland -PLM, Thomas Syvertsen – Teknisk Drift (TD), Glenn Ivar Knabenes – TD og John Gilbertson – TD. Her er også alle kommunalt ansatte vaktmestere involvert.

Deltakere i KS Fylkes- og kommunerettet arbeid med Universell Utforming er Petter Svindland - PLM og Hartmann Runarsson – PLM. Denne deltakelsen er ikke avsluttet.

Prosjektgruppen som starter sitt arbeid innen kort tid med «Boliger for tjenestemottakere» er Miriam Næset - Enhet for Åpen Omsorg (ÅO), Torhild Kvinlaug – Avdelingsleder ÅO, Anne Berit Åtland Hansen – kommunalsjef, Vigdis Hunsbedt – Enhet for Levekår, Eivind Konsmo – NAV og Petter Svindland – PLM

Kompetanseheving av kommunens prosjektansvarlige på bygg, Hartmann Runarsson og Petter Svindland, begge PLM, har blitt gjennomført som såkalt «Learning by doing». Kompetanseheving har også driftspersonale samt bygg- og utomhusansvarlige som sorterer under Teknisk Drift fått. Kostnader som kan knyttes til kompetanseheving, spesielt for Runarsson og Svindland, kan vanskelig tallfestes siden de involverte er knyttet til arbeid med flere prosjekter samtidig, og at universell utforming nå legges inn som et bakteppe og implementeres nå i all planlegging av bygg.

Økonomi

Prosjektmidler ble for øvrig mottatt to ganger. Først med kr. 50 000,- 18. desember 2014 og deretter kr. 100 000,- 29. desember 2014.

Det ble bevilget langt mindre enn hva vi hadde søkt om til prosjektet, og det førte til at vi ikke kunne gjennomføre fysiske ombygginger innenfor de økonomiske rammene for utvidet prosjekt. De kostnadene som har påløpt, har enheten delvis dekket inn på sitt driftsbudsjett.

Når det gjelder kompetanseheving, har dette vært den klart største utgiftsposten, men også det som på sikt antas å gi størst gevinst for kommunen. Denne kan vanskelig tallfestes med et eksakt beløp siden det har blitt innarbeidet som en naturlig del og rutine implementert i alle prosjektene vi håndterer.

Vi opprettet et bundet fond og overførte prosjektmidlene. I forbindelse med tilskudd for dekking av reiseutgifter for to deltakere på UU-samlinger gjennom KS, fikk vi noen midler også derfra. Dette er også satt inn på fondet og øremerket Universell Utforming (prosjektnummer 1009). Petter Svindland attesterer for bruk av fondet, med anvisning av enhetsleder PLM, Tor Arne Eiken.

Ved anskaffelse av IK-Bbygg, ble det en deling av kostnadene mellom Plan- og Miljøenheten og Teknisk Drift. TD fikk en bruker på 3D tegneprogram som PLM dekker, og PLM en bruker på IK-Bbygg som TD dekker anskaffelse og drift av.

På denne måten har driftsmidler i enhetene foreløpig bidratt til at vi har fått frigjort midlene til mer konkrete tiltak, men fondet er fremdeles så lite at vi ikke ser oss råd til annet enn å dekke kostnader til framtidig planlegging, kurs og reiseutgifter ennå. Siden det ikke har påløpt, eller vil påløpe særlig store utgifter i KMD-prosjektet vårt til konkrete tiltak, ser vi ikke rom for å anmode om å få utbetalt siste tilsagn om kr. 75 000,- i prosjektet.

Evaluering

Samfunnsdelen av Kvinesdal kommunes langsiktige kommuneplan, «Kvinesdal 2022» har lagt inn Universell utforming som en grunnleggende forutsetning for all planlegging. Plan- og Miljøenheten har også hatt en gjennomgang av egen handlingsplan, og satte «Vi former en bedre framtid» som enhetens slagord. Tittelen på denne rapporten kan ses i sammenheng med slagordet.

Med prosjektet har vi blitt bevisste på konsekvenser og utfordringer, men også de mulighetene som ligger i riktig planlegging. Da det ikke finnes gode lærebøker eller kurs om temaet, og vi må basere planlegging etter individuelle behov og erfaringer, blir det viktig framover å sikre kompetanseoverføring til nye medarbeidere ikke bare i egen enhet, men tverrsektorielt også. I en tid med drøftinger rundt kommunesammenslåing, vil enheten kunne fremstå som svært kompetent og naturlig å videreføre inn i en større organisasjon.

Kvinesdal 23.10.15

Petter B. Svindland, Prosjektleder Bygg, Plan- og Miljøenheten Kvinesdal Kommune.

Samling Universell Utforming i Kvinesdal kommune
20.januar 2015, Utsikten Hotell
Program:

09:15 - 09:30

- Fremmøte. Kaffe er satt fram.

09:30 - 11:30

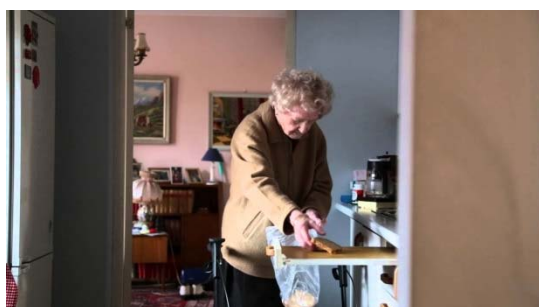
- «Utfordringer og muligheter med Universell Utforming i Kvinesdal kommune» – Petter Svindland, PLM
- «Presentasjon av den nye svømmehallen med fokus på UU» – Hartmann Runarsson, PLM
- «Tilgjengelighet på utearealer – fra kommuneplan til drift» – Helmer Espeland, Parkvesenet i Kristiansand kommune

11:30 - 12:15

- Lunsj: Varm buffet, koldtbord samt dessert.

12:15 - 14:30

- «IK-Bygg» – Thomas Syvertsen, TD
- «Hverdagsrehabilitering» – Anne Berit Åtland Hansen, kommunalsjef og Torhild Kvinlaug, Leder Åpen Omsorg
- «Utfordringer i hverdagen med nedsatte funksjonsevner» – Siv Tone Rossevatn, ergoterapeut
- Kort oppsummering

Deltakere samling UU

Utsikten 20.januar 2015

Navn (innlegg orange)	Stilling	Enhet	Telefonnummer	E-post
Sigbjørn Sjøkkeland	Senioringeniør	Teknisk Drift	90605591	sigbjorn.skjokkeland@kvinnesdal.kommune.no
Thomas Svvertsen	Leder	Teknisk Drift	91191392	thomas.svvertsen@kvinnesdal.kommune.no
Stine Hjemlestad	Park	Teknisk Drift	95202237	stine.hjemlestad@kvinnesdal.kommune.no
Jarle Seland	Vaktmester	Teknisk Drift	90172613	jarle.seland@kvinnesdal.kommune.no
Samuel Rafoss	Vaktmester	Teknisk Drift	90168485	samuel.rafoss@kvinnesdal.kommune.no
Roy Arne Egenes	Vaktmester	Teknisk Drift	90589402	roy.egenes@kvinnesdal.kommune.no
Svenning Rafoss	Vaktmester	Teknisk Drift	91339501	svenning.rafoss@kvinnesdal.kommune.no
John Gilbertson	Vaktmester	Teknisk Drift	91196597	john.gilbertson@kvinnesdal.kommune.no
Harald Marstad	Vaktmester	Teknisk Drift	90174604	harald.marstad@kvinnesdal.kommune.no
Elief Netland	Vaktmester	Teknisk Drift		elief@fjotland.no
Tor Arne Eiken	Enhetsleder	Plan- og Miljøenheten	48041945	tor.arne.eiken@kvinnesdal.kommune.no
Kari Eiesland	Saksbehandler fradeling	Plan- og Miljøenheten	90188802	kari.eiesland@kvinnesdal.kommune.no
Edgar Vegge	Saksbehandler landbruk	Plan- og Miljøenheten	38357732	edgar.vegge@kvinnesdal.kommune.no
Hartmann Runarsson	Prosjektleder bygg	Plan- og Miljøenheten	38357747	hartmann.runarsson@kvinnesdal.kommune.no
Chris Michelsen	Saksbehandler	Plan- og Miljøenheten	38357728	chris.michelsen@kvinnesdal.kommune.no
Petter Svindland	Prosjektleder bygg	Plan- og Miljøenheten	38357721	psv@kvinnesdal.kommune.no
Johan Helle	Byggesaksbehandler	Plan- og Miljøenheten	38357734	johan.helle@kvinnesdal.kommune.no
Ivar Aarstad	Planlegger	Plan- og Miljøenheten	38357757	ivar.aarstad@kvinnesdal.kommune.no
Nina Nissestad	Planlegger	Plan- og Miljøenheten	38357738	nina.nissestad@kvinnesdal.kommune.no
Line Daastøl	Enhetsleder	Kvinnesdal Bo- og rehabilitering	95721286	line.daastol@kvinnesdal.kommune.no
Randi Larsen	Folkehelsekoordinator		95457228	randi.larsen@kvinnesdal.kommune.no
Torhild Kvinlaug	Leder	Åpen omsorg	38357705	torhild.kvinlaug@kvinnesdal.kommune.no
Kari Modal Bruili	Servicekonsulent	Støtte	97750559	kari.modal.bruili@kvinnesdal.kommune.no
Anne Berit Åtland Hansen	Kommunalsjef	Stab	47416906	anne.berit.atland.hansen@kvinnesdal.kommune.no
Siv Tone Rossevatn	Ergoterapeut	Åpen omsorg/rehab	95414244	siv.tone.rossevatn@kvinnesdal.kommune.no
Vivian Frigstad Kvinlaug	Enhetsleder	Fjotland omsorgscenter	94504480	vivian.kvinlaug@kvinnesdal.kommune.no
Siv Galdal Olsen	Leder	Arbeidsstua	97733166	siv.galdal.olsen@kvinnesdal.kommune.no
Gro Kasin	Enhetsleder	Boligbaserte tjenester	45226626	gro.kasin@kvinnesdal.kommune.no
Vigdís Hunsbedt	Enhetsleder	Enhet for levekår	95162554	vigdis.hunsbedt@kvinnesdal.kommune.no
Helmer Espeland	Leder	Parkvesenet Kristiansand kommune		helmer.espeland@kristiansand.kommune.no